

פרוטוקול מס' 245
מישיבת ועדת הכנסת
יום ג', י"ז בתמוז תשל"ג - 17.7.73. שעה 8.30

נכחו:

י. ישעיהו - יו"ר הכנסת
חברי הוועדה:
א. אנקוריון - היו"ר
ר. ארזי
פ. ביבי
פ. ברעם
א. יפה
א. עופר
צ. ציטרמן
ב.צ. קשת (במקום חה"כ י. נחושטן)
א. רזיאל-נאור

מוזמנים:
פ. אביזוהר - חבר הכנסת
א. שכטרמן - חבר הכנסת
נ. לורך - מזכיר הכנסת
ש. יעקבסון - סגן מזכיר הכנסת
ש. סגד - עורך ספתחות דברי הכנסת
א. בר-זכאי - משרד המשפטים

מזכירת הוועדה: פ. ברפי
רשמה: צ. ספרן

- סדר היום: א. סדרי ישיבות הכנסת.
ב. הקדמת הדיון בחוקים בהתאם לסעיפים 87(ג) ו-99 של התקנון.
ג. קביעת הזמן לדיון בהערות ועדת הכספים לרוח מבקר המדינה.
ד. הצטרפותו של חבד-הכנסת פ. אביזוהר לסייעת המערך.
ה. הצעות יושב-ראש הכנסת לתיקון פרק השאילתות בתקנון.
ו. פניית יושב-ראש הכנסת בדבר יוזמת ועדת הכלכלה לקיים דיון
בנשוא שאינו בתחום סמכותה.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר א. אגסוריון:

א. סדרי ישיבות הכנסת

יש בקשה ממזכיר הכנסת, על דעת היושב-ראש והסגנים, לבקש את אישור ועדת הכנסת להתחיל את ישיבות המליאה בשבוע הבא ביום ג' וביום ד' בשעה 9.00 בבוקר.

הנחלט: לאשר את הבקשה.

ב. הקדמת הדיון בחוקים בהתאם לסעיפים 87(ג) ו-99 של התקנון

היו"ר א. אגסוריון:

לפני מכתבו של מזכיר הכנסת בו הוא מבקש את אישור ועדת הכנסת לשחרר מחובת הנחה חוקים לקריאה שניה ושלישית, אשר הונחו או יונחו על שולחן הכנסת. במכתב נאמר בין השאר: "כידוע לך אמורות ועדות מספר לסיים הכנת חוקים לקריאה שניה ושלישית רק בימים הקרובים".

למכתב מצורפת תוספת לסדר היום לישיבות הכנסת בשבוע זה, ובה: חוק מלווה חסכון, תשל"ג-1970 (תיקון מס' 3), תשל"ג-1973; חוק מלווה חסכון, (תשל"א-1971) (תיקון מס' 2), תשל"ג-1973; חוק מלווה חסכון, תשל"ג-1972 (תיקון מס' 2), תשל"ג-1973; חוק מלווה חסכון, תשל"ג-1973 (תיקון), תשל"ג-1973; חוק יסוד: הכנסת, (תיקון), מטעם חבר-הכנסת דוד קורן; חוק גנים לאומיים ושפורות טבע (תיקון מס' 3), תשל"ג-1973, מטעם חבר-הכנסת דוד קורן; חוק הרשויות המקומיות (סגירת עסקים-נופש קיץ), מטעם חבר-הכנסת צבי ציטרמן; חוק תגמולי ביטוח לצד שלישי, תשל"ג-1973, מטעם חבר-הכנסת משה שחל; חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 8), תשל"ג-1973; חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 9), תשל"ג-1973; חוק פיצויי פטורים (תיקון מס' 3), תשל"ג-1973; חוק שירות בטחון (תיקון מס' 8), תשל"ג-1973; חוק שירות המדינה (גיסלאות) (תיקון מס' 6), תשל"ג-1973; חוק שכר שווה לעובדת ולעובד (תיקון מס' 2), תשל"ג-1973.

מלבד שלושת החוקים האחרונים, כל החוקים מובאים לקריאה ראשונה. שלושת האחרונים - לקריאה שניה ושלישית.

ג. לזכר:

הרשימה של החוקים המובאים לקריאה שניה ושלישית איננה מלאה עדיין, מפני שמדי יום ביומו אנחנו מוסיפים לקבל חוקים נוספים אשר הועדו לסיים בהם את עבודתן ופגישות אותם לקריאה שניה ושלישית.

א. רזיאל-נאור:

הכנסת עומדת לצאת לפגרה בעוד שבוע ימים, ואין אפשרות לערער על התופעה הזאת, אבל אני חושבת שאין זה טוב שאנחנו עובדים בשיטה כזאת. לא ייתכן שחוקים חשובים נתקעו בוועדות חודשים רבים, ועכשיו, בשבוע ימים, כל הזרם הזה ניתן עלינו, כאשר בכנסת יושבים שלושה אנשים בלבד, המאשרים את החוקים או דוחים אותם. איזה טעם יש לזה? איזה חינוך אנחנו נותנים לאזרח לכיבוד חוקי המדינה? זהו דבר התובע תיקון מיסודו.

בפגישה עם חברי הכנסת הלוי, אברמוב ואתי, הבטיח יושב-ראש הכנסת שחוק היסוד: זכויות האדם, יונח בכנסת הזאת לפני סיומה. לא שמעתי ששמו של החוק הזה הוזכר.

היו"ר א. אגסוריון: הוא איננו ברשימה.

מ. ביבי:

יש עוד פרט או שניים בלתי גסורים, שייגמרו השבוע.

א. רזיאל-נאור:

זהו חוק רציני, שאי אפשר להשאיר אותו ליום האחרון. צריך לשקול אם אפשר בכלל לסיים את הכנסת בפועל.

היו"ר א. אגסוריון:

ביסודו של דבר אני מסכים עם דבריך, אבל כל אחד מאיתנו יושב בוועדות השונות ויודע מה קורה בהן ואין מתנהלת בהן העבודה בימים האחרונים, כאשר צריך לגמור ולתקן סעיף פה וסעיף שם. הזכרת חוק יסוד, אך יש עוד חוקים חשובים

א. אנקוריון:

שרוצים להביא אותם לידי סיום, וגם אם מספיקים לגפור את הדיון בהם בוועדה, עומד עדיין המחסום של חובת הנחה של עשרים וארבע או ארבעים ושמונה שעות. אינני אומר שנשחרר באופן כולל את כל החוקים פחותה זו - לכן גם קראתי את הרשימה - אלא נחליט מה נשחררים ומה לא.

אם מדובר על חוקים שצריכים להיות טובאים לקריאה שניה ושלישית - אינני חושב שאפשר להכביד לגביהם. יש חוקים, שהם פרי יוזמה של חברי כנסת, הטובאים לקריאה ראשונה. חוקים אלה לא יידונו כבר בוועדות בכנסת זו, אך אם יעברו את הקריאה הראשונה, אפשר יהיה להחיל עליהם את חוק הרציפות בכנסת הבאה. נראה לי שאיננו יכולים להתאכזר לחברי כנסת שסרחו, ובגלל סדרי העבודה בוועדות שהביאו לאיחור הבאתם של חוקים אלה, לא לשחרר גם את החוקים שהציעו. מלבד זאת יש פה ארבעה חוקים הנוגעים למלווה חסכון, שיובאו לקריאה ראשונה היום את פחר.

ש. יעקבסון: למעט חוק אחד ברשימה זו, כל החוקים הונחו במסגרת הוראות התקנון.

ג. לורר: כתוב בפכתב: "אשר הונחו או יונחו". אנחנו מבקשים את המישר גם לגבי החוקים שעוד יונחו, ומדובר כמעט אך ורק בחוקים בקריאה שניה ושלישית, אשר בחלקם עלולים להגיע ממש ביום האחרון. אנחנו יודעים שיש מספר חוקים העומדים להגיע לקריאה שניה ושלישית בוועדת העבודה, והוא הדין לגבי ועדת החוקה, חוק ומשפט.

ט. נסים: צורת העבודה בימים אלה בוועדות היא דבר שאיננו רוצים ואיננו ראוים להקיקת חוק. אני יודע על חוק בן שלוש פאות וכמה סעיפים - לא חוקה איגוד השיתופי - שרק ביום ראשון הסתיים הדיון בו בוועדה ועד אשר יכינו אותו בטיוטה לבנה בוודאי יידרשו עוד כמה ימים. מספר ההסתייגויות יכול להגיע לעשרות רבות, ותוך שעותיים-שלוש, פכסיסום תוך יום אחד צריך להגיש את ההסתייגויות. איננו יכולים להחריש, ואין זה ענין של קואליציה או אופוזיציה; העיקר שהחוק יעבור בקריאה שניה ושלישית ולא חשוב מה ניסוחו, אם מבחינה משפטית, אם מבחינה מהותית ואם מבחינת התוכן. הדבר אינו רצוי.

חוקים, שאני קורא להם בשם המושאל - חוקי יסוד, טובאים לנו בחודש האחרון של המושב האחרון של הכנסת, כמו חוק ביטוח בריאות, כמו חוק הפזון, שכבר עשרים שנה מדברים עליו ושאני שומע שרוצים לזמן ישיבה פיוחדת של הכנסת כדי להביא אותו לקריאה ראשונה. אני מתרעע על אפשרות זאת מלכתחילה. כל השנים לא הביאו את החוק, כי היו חילוקי דעות איזה שר יטפל בענין, וכך היה לגבי חוק ביטוח בריאות, ואילו עתה מביאים חוקים כל כך יסודיים וחשובים בשבוע האחרון למושב האחרון. אם אמנם הדיון יהיה רציני, הלא עד שלוש בלילה לא נסיים את הדיון, בהתחשב בסדר היום של הכנסת. לפי סדר היום יכול חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 13) להגיע לדיון באחת-עשרה בלילה. האם יתחילו דיון בן ארבע שעות בשעה כזאת? וזה דיון רציני ונוקב, הנוגע לאוכלוסייה של כ-70 אלף אנשים בישראל.

אחת מהשתיים: או שיש לקצץ את סדר היום ולהשאיר חלק מסוים לכנסת הבאה, או להוסיף שבוע עבודה לכנסת.

היו"ר א. אנקוריון:

בשבוע שעבר התקיימה ישיבה של יושבי-ראש הכנסת עם יושבי-ראש הוועדות. אחד הסיכומים באותה ישיבה היה, שמבקשים את יושבי-ראש הוועדות לעשות כל מאמץ כדי לסיים את הדיון בחוקים שיש להביאם לקריאה שניה ושלישית, על סנת שאפשר יהיה לאשרם. מבחינה פורמלית הספכות להחליט בענין זה היא שלנו, אך לא ייתכן שבאותה כנסת לא תדע יד אחת מה עושה ה"ד השניה, ואם יושבי-ראש הוועדות הגיעו לסיכום הזה, הרי שהוא הגיוני לאחר הכל.

זו עובדה שהכנסת בימים מסויימים, לפני גמר תקציב או לפני גמר מושב, משנסת את פותניה ויושבת עד שעה מאוחרת. אתסול לא נפשכה ישיבת הכנסת עד שעה מאוחרת, היא הסתיימה בשעה חשע וחצי בערב, ובכל זאת חברי כנסת שנרשמו לדיון על חוקים שהובאו לקריאה ראשונה, לא הופיעו. האם העובדה, שגם בשבועיים האחרונים חברי הכנסת אינם רוצים להתאסף, צריכה לחסום בפנינו את הדרך?

ט. ביבי:

טבעי שבסוף קלנציה מצטברת שורה ארוכה של חוקים שהוועדות דנו בהם ושברגע האחרון נלחצים יושבי הראש לסיים אותם. האם מטעם זה שגשאר סעיף או שניים שצריך לדון בהם לא נחטז למיזם את החוק, הכנה שהאזרחים יתנו מסנו, ונשאיר אותו לקנציה הבאה? איזה חקיקה מועילה יש בכך? וכלום יהיה זה לטובת האזרחים?

התשובה היא: כן, אבל צריך להקדים להחליט על סדר היום.

אינני רואה בזה דבר כל-כך גדול כפי שתואר כאן. מדובר במספר חוקים שאולי יהיה צורך לפוטרם מהנחה מוקדמת. לא את כל החוקים האמורים נאלצים לפטר מחובת הנחה מוקדמת. אם לא נעשה זאת לגבי אותם חוקים, זאת שבצורך לבטל את קבלת החוק או שנעבור על החקונן. עלינו לבלות חובה האנלי נמצא כבר ארבע קלנציות בכנסת ועלין לא זכור לי שעה שהתעללנו בהן. זאת אפילו ערב גמר מושב, כנסת או ערב גמר חקציב אנחנו עדיין לחופשה ידומה. זה לא צריך להיות ערב גמר מושב, כנסת או ערב גמר חקציב אנחנו עדיין לחופשה ידומה. זה לא צריך להיות ערב גמר מושב, כנסת או ערב גמר חקציב אנחנו עדיין לחופשה ידומה.

היו"ר א. אנקורי:

יאמר לנו מזכיר הכנסת אם צפויות עוד הפתעות לגבי חוקים שיובאו לקריאה ראשונה.

ראשונה.

ג. לורר:

לקריאה ראשונה מטעם הממשלה - לאו;

בוועדה - ייתכן; לקריאה שניה ושלישית - לבטח.

היו"ר א. אנקורי:

אע"פ שההצבעה זאת ההצעה לשחרר מחובת הנחה מוקדמת את החוקים שהונחו או יונחו על שולחן הכנסת לקריאה שניה ושלישית; את הצעות החוק של חברי הכנסת שעברו קריאה טרומית ומובאות לקריאה ראשונה; ואת החוקים הנוגעים למלווה חסכון.

ש. יעקבס:

צריך לשחרר גם את חוק פיצויי פיסורים של הממשלה.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לשחרר מחובת הנחה מוקדמת את כל החוקים שיובאו לדיון בכנסת לקריאה שניה ושלישית; את כל הצעות החוק של חברי הכנסת שנידונו בקריאה טרומית בוועדות ואשר יובאו לכנסת לדיון בקריאה ראשונה; וכן את החוקים הבאים, המובאים לקריאה ראשונה מטעם הממשלה: חוק מלווה חסכון, תשל"ל - 1970 (תיקון מס' 3), תשל"ג - 1973; חוק מלווה חסכון, תשל"א - 1971 (תיקון מס' 2), תשל"ג - 1973; חוק מלווה חסכון, תשל"ב - 1972 (תיקון מס' 2), תשל"ג - 1973; חוק מלווה חסכון, תשל"ג - 1973 (תיקון), תשל"ג - 1973; חוק פיצויי פיסורים (תיקון מס' 3), תשל"ג - 1973.

ג. סביעת הזמן לדיון בהערות ועדת הכספים לדוח מבקר המזנה:

היו"ר א. אנקורי:

נקשת מזכיר הכנסת לוועדת הכנסת לקבוע את סגרת הדיון בהערות ועדת הכספים לדוח מבקר המדינה, שיתקיים ביום שבת הקרוב.

ט. ביבי:

אני מציע 3 שעות.

ט. גמלים:

4 שעות.

הוחלט:

לקבוע לדיון 3 שעות.

ד. הצטרפותו של חבר הכנסת מ. אביזוהר לסייעת המעורר:

היו"ר א. אנקורי:

חבר-הכנסת אביזוהר שלח מכתב ליושב-ראש המעורר, בעקבות הצטרפותו למפלגת העבודה. העניין הוא פורמלי בתכלית והוא לפנינו בגלל האמור בסעיף 25(ג) לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב): "השתנה הרכבה הסייעת של הכנסת, או שמה של סיעה או מספר חבריה, ואישרה ועדת הכנסת את השינוי, ישתנה בהתאם לכך ההרכב הסייעת של כלל ועדות הבחירות, או שם הסייעת... העניין טעון אישור ועדת הכנסת."

ה צ ב ע ה

הנחלט: לאשר את הודעת חבר-הכנסת ס. אביזוהר על הצטרפותו לסייעת המערך.

ה. הצעות יושב-ראש הכנסת לתיקון פרק השאילתות בתקנון

היו"ר א. אנטוריון: יושב-ראש הכנסת שלח לי מכתב בנושא את התאריך - 8.7.73, אשר אליו מצורפת חוברת הנושאת את השם: "טיוטת הצעה להחלפת פרק השאילתות". חוברת זו פורסמה בשלושה חלקים: א. דברי הסבר; ב. טיוטת ההצעה; ג. מחקר על השאילתה הפרלמנטרית מאת ש. סגל.

בשעתו, כאשר סיימנו את תיקון פרק ההצעות לסדר היום בתקנון, סיכמנו שהפרק שיבוא לתיקון יסודי יהיה פרק השאילתות. בפאי 1972 היה לנו דיון, בו סיכמנו שנבחר ועדת משנה שתדון במכלול הבעיות של פרק זה. בינתיים הוכיח לי יושב-ראש הכנסת, שהוא עסק בעבודת מחקר סכינה לענין זה, ויש ברצונו להניח על השולחן טיוטת עמדה בשביל ועדת הכנסת.

אני פוטר להודות, באופן אישי, שהיה ברור לי כי פרק כזה עלול לעורר הרבה קונטרסיות מסביב לסעיף זה או אחר, ולא הייתי להוט שהוועדה תיכנס לסוגיה הזאת עם גמר עבודת הכנסת. אבל אין מפני כך, אם הכוונה היא לעשות עבודת הכנה עבור הכנסת הבאה, שאז העוקץ של הקונטרסיות הסייעתיות ניטל, והוועדה תהיה מסוגלת להתרכז בענין, שיש בו משום עבודת הכנה.

ברוח הדברים האלה העמדת את הענין על סדר יומה של הוועדה, ואבקש את יושב-ראש הכנסת להאיר את עינינו.

יו"ר הכנסת י. יעריהו: להסתייגות של הנושא הזה: כאשר נבחרתי בזמנו לכהן כיושב-ראש ועדת הכנסת, סיפקתי לחברי הוועדה חוברת ירוקה ובה כמה וכמה הערות וסימני שאלה לבעיות בתקנון, שיש לתת עליהן את הדעת ולמצוא להן תקנה. בין השאר היה גם ענין השאילתות, שבו הצעתי מספר הצעות החוזרות, אם כי בנוסח אחר, גם בהצעה זו.

אשר לעיתוי: חשבנו - ודיברתי בנושא זה עם מספר חברי כנסת, ביניהם יושב-ראש ועדת הכנסת - שבשנה האחרונה, ביחוד במחצית האחרונה של השנה, יש מתחים בדיוני הכנסת, העלולים להשפיע על דיון בנושא כזה, שעל פי טבעו מצריך שיקול רגוע ושקט. פסיכה זו מוגשת ההצעה בסיום הפוסט, בהנחה, בבקשה ובתשלום, שהוועדה תקדיש ישיבות, בתקופת הפגרה, לדיון בנושא הזה ולעיסוק בהצעה.

ההצעה עוסקת אינה פחיתת איש, גם לא את המציע, כי המציע אינו מתחייב לומר שהיא מבטאת את עמדתו בכל פרט ופרט. אני רוצה להשתתף בשיקול הדעת עם כל חברי הוועדה, וכל הנושא יעמוד לשיקול דעת, להבהרה ולנסיון של סיכום משותף, או ברוב ברור, בלי שתראה ההצעה כפי שמאחוריה עומד גוף או איש. זוהי טיוטת עבודה, כדי שיהיה על מה לדון.

לבעיה עומדת: כשאני מנסה לסכם לעצמי את הכנסת השביעית, הרי אחד הדברים הבולטים בעיני - ואני מניח שגם בעיניכם - הוא הענין של כמה וכמה שעות פתוחות בדיוני הכנסת, שעות אפורות, שעות דוממות. הכנסת פתוחה, אך לא פרגישים את פעילותה. היא נראית רדומה. זו בעיה שצריך לחפש לה פתרונות בכיוונים שונים, ולא אעלה עכשיו את כל המחשבות וההצעות לפתרונות שאני חושב שצריכים להיות לבעיה זו. נראה לי שהשעה של השאילתות בכנסת היא שעה סתה, על אף שהשאילתה על פי טבעה, על פי מהותה, על פי אופייה, צריכה להיות נושא אקטואלי, המרכז סביבו סיד את תשומת הלב. זהו נושא גם לשאלה קולעת, אולי גם לשאלה פניכה, וגם לתשובה קולעת, ואולי גם פניכה. דווקא ענין השאילתות חסר אצלנו עליין ואינו מעניין את חברי הכנסת.

שימו לב גם לצדדים הטכניים - אלה אמנם דברים קטנים, אבל גם הם קובעים את דמות הכנסת. לא אחת אנחנו מתלוננים על עצמנו, וגם הציבור מתלונן עלינו שיושבים חברי כנסת אדישים, שיושבים חברי כנסת וקוראים עתונים. כאשר אצל לוקה; כמו כל אחד מכם, את גליון השאילתות, כדי לדעת על מה פשיב השר, אינני מספיק לקרוא את השאילתה, ועד שאני קורא את השאילתה, השר פשיב, ולא תפסתי לא את השאילתה ולא את התשובה. זו בעיה טכנית קטנה, אבל בעיה.

יו"ר הכנסת י. שעיהו:

הרעיון הוא להחזיר לשאילתה את כוונתה המקורית. מכיוון שהפרלמנט הבריטי הוא אב טיפוס של השאילתה הפרלמנטרית - פרלמנטים אחרים שניסו לאמץ את השיטה האנגלית לא הצליחו - יש לראות ולשקול אם נצליח לאמץ את השיטה האנגלית, או אם לא נצליח כפי שלא הצליחו פרלמנטרים אירופיים. ייתכן שאפילו אם נצליח לשנות, לא נגיע לאותו פתח ולאותו ענין שמעוררת השאילתה בפרלמנט הבריטי, ששם היא באמת מרכז הדיונים, מרכז הברקים והרעמים של הפרלמנט. רק נשאלה השאילתה וגפר השם להשיב עליה, סייך היא פופיעה בכותרות העתונים. הציבור רואה את הפרלמנט יום ביום באמצעות השאילתות ולא באמצעות הדיונים הארוכים. אצלנו לא תופעות השאילתות מקום בעתונים. לעתים פופיעה איזו שאילתה, אך לא בקשר הדדי, כדי שהציבור יראה מה הייתה השאילתה ומה הייתה התשובה. לפעמים רק מתוך השתדלות של חברי הכנסת עצמם לפרסם את השאילתה, היא מתפרסמת, או מתוך כך שעיתונאי מוצא לנכון לפרסם שאילתה מסוייפת שפצא בה ענין. הקשר בין התשובה לשאילתה בעיני הקורא אינו קיים. צריך להביא לידי כך שהשאילתה והתשובה יהיו במרכז ההתענינות של העיתונאים, וכמובן - של הציבור.

ההצעה הולכת בעקבות השיטה האנגלית. אין זו העתקה מדוייקת של השיטה, כי יש בה כמה פרטים, שספק אם יוכלו לעמוד אצלנו. עליכם יהיה לשקול את הענין. ייתכן שתמצאו לנכון לאמץ את השיטה האנגלית בשלמותה, ייתכן שלא, ובלבד שהנושא הזה יתרגמן ויתחדש.

בהצעה שהכנתי פובלט ענין השאילתה הדחופה, הלקוח מן הדוגמה האנגלית, אך בשינוי מה. כלומר, תהא שאילתה רגילה ותהא שאילתה דחופה. לגבי שאילתה רגילה יימשך הסדר הקיים, בהבדל אחד: היא תהיה מוגבלת בזמן. זמן השאילתות יהיה מוגבל כפי שהיה בתקנון עד אותו זמן שהכנו את פרק ההצעות לסדר היום. בשעתו היה כתוב בתקנון שחצי שעה בכל שני ימים - שני ושלישי, תהיה מוקדשת לשאילתות. אמרנו שבבטל זאת בהנחה שנביע להסדר כולל. מכיוון שלא הסדרנו, אלא רק ביטלנו, קורה שהשאילתות האלה - שהענין בהן רופף מאד - יכולות לגזול מן הכנסת שעה וחצי. בהצעה שהצעתי, כאמור, יהיה הזמן פוגבל, והוועדה יכולה להחליט מה יהיה מסך הזמן. זאת לגבי שאילתה רגילה.

לעומת השאילתה הרגילה יכולה השאילתה הדחופה לבוא בכל יום, גם כן תוך הגבלת זמן, כי פה נכנס ענין השאלות הנוספות הנבאות טכניונים שונים של הכנסת.

י. גולן: לא רק מצד השואל?

י. גולן: לא רק מצד השואל. יכולות להיות מספר שאלות טכניונים שונים, אבל רק כאשר השר מסיב לשאילתה דחופה. שאילתה זו, כאמור, יכולה לבוא בכל יום, והיא טעונה אישור.

א. רזיאל-נאור: האם התשובה תהיה גם היא דחופה?

י. גולן: י. שעיהו: היא תובא בסמיכות רבה, תוך עשרים וארבע שעות, או תוך זמן קרוב לזה.

בגילוי לב אני חייב לומר - אמנם הדבר אינו כתוב - שהשאילתה הדחופה יכולה לשחרר אותנו מן הלחץ של ההצעה הדחופה לסדר היום. בשאר את ההצעות הרגילות לסדר היום, ונכניס את השאילתה הדחופה. אתמול, למשל, הייתה ישיבה של היושב-ראש והסגנים שבה הובאה שורה של נושאים שהוצעו כנושאים דחופים, כ-30 במספר. אחד הנושאים היה - קניית מלט פרוסי. נושא זה יכול להיות הצעה רגילה, ויכול להיות הצעה דחופה. לו היה לנו הסוסד של השאילתה הדחופה, יכול היה ענין קניית המלט פרוסי לעלות כשאילתה דחופה. השר עונה, השואל מוסיף שאלה, שואלים עוד ארבע-חמש שאלות חברי כנסת אחרים, ובזה תם הענין.

מ. ביבי: כיצד נקבעת הדחיפות של השאילתה?

י. גולן: י. שעיהו: יש בהצעה פרטים, יש פרוצדורה.

י. גולן: הדבר נשפע יפה מאד, אבל אני מטיל ספק אם השרים שלנו, בצורת עבודתם, מסוגלים יהיו לעמוד בכך. אין מדינה שבה עובדים השרים כפי שהם עובדים אצלנו.

י"ר הכנסת י. ישעיהו:

אני מודה שאני מכניס את ראשי לסנהדרה ואינני יודע איך אצא ממנה, גם בדיון,

גם בסיכום וגם בניצוץ.

לא מכנס לפרטים, כי הפרטים כתובים וטעונים עיון. מה שמתבקש היום הוא, שהוועדה תסכים לקבל על עצמה את עבודת ההכנה והעיבוד של ההצעה בתקופת הפגרה, כדי שוועדת הכנסת של הכנסת השמינית תוכל לדון בה דיון סופי ולהניח אותה על שולחן הכנסת לאישור, תוך החודש או החודשיים הראשונים של הכנסת השמינית, וכנסת זו תוכל כבר בראשית עבודתה לנסיון החדש. התקופה הזו של בין כהונה לכהונה נראית לי כתקופה טובה לדיונים בעניני נוהל, משום שהכנסת השביעית סיימה את עבודתה, ושום גורם אינו מעורב בנושאים השנויים במחלוקת.

מ. ביני:

לסדר: ענין הישיבות בפגרה הוא ענין רציני, משום שחברי הכנסת יהיו עמוסים עבודה רבה, לאו דווקא בכנסת. אם אמנם נחליט לקיים ישיבות בפגרה, הייתי מציע שנקבע מראש זמן קבוע, יום קבוע בשבוע, לאותן ישיבות, כדי שחברי הוועדה יידעו על כך בעוד מועד ולא יצטרכו לסגל את עצמם לתנאים לא נוחים.

הי"ר א. אנטוריון:

היתה מחשבה על הקמת ועדת משנה לצורך זה, אך יושב-ראש הכנסת שלל ועדת משנה וצידד בכך שכל הוועדה תעסוק בענין. נראה לי שהזמן המתאים ביותר לעסוק בעבודה זו הוא מהפחצית השניה של ספטמבר עד סוף אוקטובר. הוועדה יכולה להתכנס אחת לשבוע, פעם בירושלים, ופעם בתל-אביב, במסגרת הרשות הנתונה.

מ. גסיס:

אין שום רשות. ההחלטה היא, שאם מקיימים 5 ישיבות בירושלים, מותר לקיים ישיבה בתל-אביב.

הי"ר א. אנטוריון:

השאלה היא, אם הוועדה מוכנה לראות את עצמה כוועדת עבודה בענין זה, שתצטרך לשבת אחת לשבוע מפחצית ספטמבר ועד הבחירות.

י"ר הכנסת י. ישעיהו:

אני מציע שתתחילו לשבת מהראשון בספטמבר.

צ. צימרמן:

אני תומך בהצעת חבר-הכנסת ביבי לקבוע מועדים קבועים לישיבת הוועדה, ואני רואה זאת כתנאי. אני חושב שעצם הרעיון לבצל את הפגרה לעיבוד ההצעה הוא חיובי מבחינה זו שוועדת הכנסת של הכנסת השמינית תהיה בוודאי עמוסה ענינים בראשית המושב ולא תוכל להתפנות לנושא השאילתות אלא כעבור תקופת הרצה. הוא חיובי גם מבחינה זו שחברי הוועדה הנזכרים כבר התבשרו בכל הבעיות ושכירים אותן היטב.

גם אני חושב שיש להקדים את הישיבות

ל-1 בספטמבר.

הי"ר א. אנטוריון:

אם אין התנגדות, נראה כמסוכמת את ההצעה, שוועדת הכנסת תשב כוועדת עבודה לעיבוד סיומת ההצעה להחלפת פרק השאילתות מ-1 בספטמבר.

ו. פניית יושב-ראש הכנסת בדבר יוזמת ועדת הכלכלה לקיים דיון בנושא שאינו בתחום סמכותה

קיבלנו בענין זה מכתב מיושב-ראש הכנסת, אליו מצורף מכתבו של חבר-הכנסת שכטרמן, יושב-ראש ועדת הכלכלה, אל יושב-ראש הכנסת.

י"ר הכנסת י. ישעיהו:

הענין הוא בזה: אתמול בשעה עשר פחות עשר דקות פנו אלי מלשכת מזכיר הממשלה, ולאחר מכן - גם חברי כנסת - ושאלו אותי מה זה דנה ועדת הכלכלה בענין של מסוך עבודה בין עובדי הפקד במשרד הבטחון ובין נציבות שירות המדינה ומשרד הבטחון. אמרתי שאין לי כפה להתערב בענין זה, אך נציגי הממשלה שאלו אותו האם הם חייבים להופיע בפני הוועדה, כי הרי אין זה בסמכותה של הוועדה לדון בענינים של מסוכי עבודה. אמרתי: אם אתם רוצים להופיע, הופיעו, אם אינכם רוצים להופיע, דחו את הופעתכם עד שנברר אם ועדת הכלכלה פוסמכת לברר את הענין או לא.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

לאחר זאת קיבלתי מכתב מחבר-הכנסת שכטרמן, יושב-ראש ועדת הכלכלה, ובו מחאה על התערבותי ובקשה לכנס באופן דחוף את נשיאות הכנסת לשם דיון בתקריט, בהשתתפותו.

ענין זה עצמו הוא בתחום סמכותה של ועדת הכנסת. סעיף 12(ג) של התקנון קובע: "ועדת הכנסת היא המוסמכת לפסוק בחילוקי דעות בענין סמכויות הוועדות." לנשיאות אין סמכות לדון ולבדוק את הענין, אלא לוועדת הכנסת.

ביקשתי להעלות נושא זה מכמה טעמים: קודם כל משום התקריט שהיתה. אני חושב שזה שיבוש סדרי החיים בכנסת, שוועדה ביוזמתה נכנסת לנושאים שהם בתחום סמכותן וטיפולן של ועדות אחרות. מסוך העבודה בין עובדי המחקר של משרד הבטחון ונציבות שירות המדינה שייך או לוועדת העבודה או לוועדת החוץ והבטחון, אם יש בו ענין בטחוני. אם יש בו ענין כספי, הוא שייך לוועדת הכספים. ההגדרות בתקנון אינן מניחות מקום לספק שאין זה ענין השייך לוועדת הכלכלה. אילו היתה הכנסת או ועדת הכנסת מעבירה את הענין לוועדת הכלכלה, לא היתה שאלה, אבל שאלה זו עומדת כאשר הוועדה נכנסה לענין ביוזמתה, אפילו בתקשה על ידי אחד מהצדדים לעשות כן. אני כיושב-ראש הכנסת חייב לשפור על סדרי הכנסת, ואני רואה זאת כשיבוש סדרי העבודה בכנסת.

אבל לא זו בלבד: אני יודע, והדבר ידוע גם לוועדת הכנסת, שלחבר-הכנסת שכטרמן, יושב-ראש ועדת הכלכלה, יש תרופת די גדולה - שגם העלה אותה בכתב - שוועדת הכנסת מעבירה או העבירה לוועדה אחרת כמה נושאים שצריכים היו להיות בוועדת הכלכלה. רק שלשום בליטה כתבתי לחבר-הכנסת שכטרמן מכתב תשובה בענין זה ויעצתי לו שיפנה בנושא זה לוועדת הכנסת.

כבר עסקנו בזה.

היו"ר א. אנקורינג:

אני מבקש איפוא שוועדת הכנסת לקבוע אם היה זה בסמכותה של ועדת הכלכלה לעסוק במחלוקת השכר שבין עובדי המחקר של הבטחון לבין המעסיקים. אם תחליט ועדת הכנסת שזה בסמכותה של ועדת הכלכלה - מה טוב, אם תחליט שאין זה בסמכותה - שיהיה ברור לוועדת הכלכלה ולכל ועדה אחרת, שדיונים ביוזמת הוועדה יכולים להיות רק בנושאים שהם בסמכות הוועדה.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

בפכתבו אלי כותב חבר-הכנסת שכטרמן: "ועדת הכלכלה, בישיבתה מיום 11.7.73, החליטה להיענות לפניית ועד עובדי המחקר במשרד הבטחון ולשמוע את טענותיהם על שיפור שכרם. הישיבה נקבעה להבוקר, בשעה 10.00. לאותה ישיבה הוזמנו, נוסף על חברי ועד עובדי המחקר, גם נציגי שירות המדינה, מר י. ניצן ופנכ"ל משרד הבטחון, מר עירוני, באמצעות השרים הממונים עליהם. מר עירוני הגיע לכנסת, אך משום מה לא הופיע לישיבת הוועדה. מר ניצן הופיע לישיבה. עם תחילת הישיבה נקרא על ידך, וכשחזר הודיע כי דרשת ממנו שלא יופיע בפני הוועדה."

א. שכטרמן: זו הוורסיה הנכונה בניגוד למה שסיפרת קודם.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו: כידוע לכולנו אין מזמינים עובד מדינה להופיע בוועדה אלא באמצעות השר הממונה עליו. ברור איפוא שהסמכות להזמנת עובדי מדינה להופיע בפני ועדת הכנסת היא בידי יו"ר אותה ועדה, כפוף לנהלי ההזמנה דלעיל, אך לא מסמכותו של יושב-ראש הכנסת. אני מוחה בכל חוקף על התערבותך בדיוני הוועדה שהתנהלנו במסגרת תקנון הכנסת. להתערבות זו אין תקדים. אי לזאת מבקש לזמן באופן דחוף את נשיאות הכנסת לשם דיון בתקריט ולהזמין לישיבה זו.

אני מבקש שוועדת הכנסת להתייחס לנושא זה על פי סמכותה בסעיף 12(ג) של התקנון.

א. שכטרמן:

למען הסדר הטוב אני מבקש שלא יהפכו פה את היוצרות. התלוזה היא לא של יושב-ראש הכנסת, אלא שלי. העובדה היא שוועדת הכלכלה בענתה לבקשה, כמו שנענו ועדות כנסת אחרות שאליהן פנו. טוב שהכנסת מראה שהיא ערה ושוטפת. אני רוצה לקרוא בפניכם כמה שורות שנתפרסמו בעתון בענין זה; משלחת של עובדי המחקר בפערכת הבטחון הופיעה אתמול בישיבת ועדת הכלכלה של הכנסת והביאה בפניה את תביעותיה בענין שיפור תנאי השכר. בישיבה נכח גם נציג שירות המדינה י. ניצן. חברי המשלחת טענו, כי לפרות שרפת היידע של עובדי המחקר במסדר הבטחון היא גבוהה מאד והם מפלאים חפקידים חיוניים יותר במחקר המדעי והשיפושי, הם מקופחים בתנאי שכרם לעומת הפרצים במוסדות להשכלה גבוהה, המקבלים הסבות שונות נוסף למשכורתם הקבועה. המשלחת דרשה שהמשלה לקיים בוררות לגבי תביעותיהם הספציפיות. הם ציינו כי בעקבות הפער בין שכרם לבין שכרם של עובדי ההוראה במוסדות להשכלה גבוהה, עובדים רבים מעובדי המחקר בשירות הבטחוני למשרות הוראה באוניברסיטאות, תופעה זו תפגע, לדבריהם, במחקר הבטחוני לעתיד. בסיכום הישיבה אמר יושב-ראש הוועדה, א. שכטרמן, שהצדדים לא זומנו לשם דיון והסקת מסקנות, כי אם לשמוע את טענות העובדים והמעסיקים. הוא הביע תקווה כי תימצא דרך לפתרון הבעיה.

ואיפה זה פורטם? מי כתב פאמר זה? "דבר".

מה זה חשוב?

ב. גיבוי:

א. שכטרמן:
לפני שנתיים פנה אלי יושב-ראש הקואליציה המשלחית, חבר-הכנסת ברעם, וביקש ממני להזמין לישיבת הוועדה את ועד העובדים של "חוטי ירושלים", שטענו טענות דופנות, כדי להרגיע את הרוחות.

זה תחום הטיפול שלך.

ג. ברעם:

א. שכטרמן:
בדיוק כמו תחום זה. גם אז רצו לשמוע את האנשים. אם יש סכסוך עבודה במדינה, חשוב שישמעו את האנשים. זו היתה הגישה אז, וזו הגישה כעת.

החומרה בפה שהיה היא בזה, שפקיד ממסלה קיבל הוראה מיושב-ראש הכנסת שלא ללכת. פנינו לשר בצורה המקובלת. הבאתי את הענין בפני הוועדה בישיבה, והוועדה החליטה פה שהחליטה בלי לחץ שלי. יכול להיות שטעתה. אני חושב שלא טעתה. אבל גניח שטעתה, באיזו זכות מתערב היושב-ראש ונותן הוראה לא להופיע? האם אנחנו פקידים אצלם? מסיבה זו ביקשתי פגישה עם הנשיאות. אני חושב שיושב-ראש הכנסת, עם כל הידידות והכבוד, פועל לאחרונה מעבר למה שיותר לו. זה לא טוב. אין זה עוד סניף של מפלגת המערך. זה ביתו של עם ישראל. השיקולים שהנחו אותו לא היו שיקולים כלליים, אלא שיקולים מפלגתיים.

אני מבקש מנך לשמור על כבוד הוועדה.

היו"ר א. אנטוריון:

אני חוזר ואומר: זו היתה התערבות שלא היה לה שום יסוד.

א. שכטרמן:

נוסף לכך: היחסים בינינו די טובים, היו אפילו טובים מאד. יכול היה להרים שפופרת ולומר לי לוותר על הענין. אבל לתת הוראות לעובדי מדינה? באיזו זכות? איפה זה כתוב? דרך אגב, ניצן דיבר, כי הסברתי לו שהוא נמצא בוועדא של הכנסת.

עירוני לא נכנס. מדוע?

ב. גיבוי:

כי לא נתנו לו להיכנס, ואין לי סיבה לא להאמין לניצן.

א. שכטרמן:

א. עופר:
לסדר: אם ניכנס לדיון בענין זה, אנחנו נכנסים לבעיה סבוכה של סמכויות הוועדות וסמכויות יושב-ראש הכנסת. נדמה לי שיש פה גם ענין של אי הבנות וחילוקי דעות לגבי סמכויות הוועדות. אני מציע שנפסיק בנקודה זו, ויתקיים בירור בין יושב-ראש הכנסת ובין יושב-ראש ועדת הכלכלה, פה גם שעדיין לא החליפו דברים ביניהם, אלא רק סכתבים. אם אחרי שיחליפו ביניהם דברים יהיה צורך בדיון הוועדה, נעסוק בכך.

א. רוזנאל-גאורג:
אינני מקבל את הצעת חבר-הכנסת עופר, מפני שאם יושב-ראש הכנסת מצא לנכון להביא את הענין לוועדת הכנסת, פה צריך להיות הבידור בנושא זה, ואין צורך לסכל את יוזמתו של היושב ראש כדי להביא זאת לכאן, שהרי בסכתבו ביקש יושב-ראש ועדת הכלכלה בידור בנושאים, ואף על פי כן הביא זאת יושב-ראש הכנסת לכאן.

מ. גמלי:
הצעת חבר-הכנסת עופר לכאורה נראית, גם כטענת חברת הכנסת רוזנאל-גאורג יש לה על מה לסמוך. לכאורה הובא לדיון רק סכתבו של יושב-ראש הכנסת אל ועדת הכנסת כנגד יוזמתה של ועדת הכלכלה, אבל לעומת זאת הוא לא הביא את הלונתו של יושב-ראש ועדת הכלכלה.

יו"ר הכנסת י. ששיטה: קראתי את סכתבו.

מ. גמלי:
אם עומדים היום לדיון בוועדת הכנסת גם פנייתו של יושב-ראש הכנסת לגבי סמכותה של ועדת הכלכלה וגם סכתבו ופנייתו של חבר הכנסת שכטרפן, יושב-ראש ועדת הכלכלה לגבי סמכות יושב-ראש הכנסת להורות לפקידים שלא לבוא לוועדה - אני מציע לקבל את הצעת חבר-הכנסת עופר.

היו"ר א. אנקורי:
אשר לשאלה אם אנחנו מוסמכים או איננו מוסמכים לדון בקובלנה של חבר-הכנסת שכטרפן, יושב-ראש ועדת הכלכלה, נגד יושב-ראש הכנסת - זו שאלה, אך נראה לי שאנחנו כן מוסמכים. אין לי כל ספק שהיושב-ראש והסגנים בוודאי אינם הפורום לבידור סכסוכים מסוג זה.

היתה הצעה של חבר-הכנסת עופר שתקיים פגישה בין יושב-ראש הכנסת ויושב-ראש ועדת הכלכלה. אם יתלבנו בפגישה זו הדברים - הענין יגיד מסדר היום; אם לא - עדיין פמשיך לעמוד על סדר יומה של הוועדה.

מ. גמלי: האם הכוונה לבידור שני הנושאים באותה פגישה?

היו"ר א. אנקורי: כן.

אני ממליץ להצבעה אם לקבל את הצעת חבר-הכנסת עופר - שתקיים פגישה של יושב-ראש הכנסת עם יושב-ראש ועדת הכלכלה בנוכחות יושב-ראש ועדת הכנסת.

ה צ ג ה

הוחלט: לאשר את ההצעה.

הישיבה נועלה בשעה 10.00